

یکشنبه 29 شهریور 1394 - 6 ذی الحجه 1436 - 20 سپتامبر 2015

رحلت فقیه معظم و جامع معقول و منقول، آیت الله سید محمد علی موحد ابطحی....

*رحلت فقیه معظم و جامع معقول و منقول، آیت الله "سید محمد علی موحد ابطحی" (1381 ش)

آیت الله حاج سید محمد علی موحد ابطحی در سال 1309 ش (1349 ق) در اصفهان، در بیت علم و فضیلت زاده شد. وی در هشت سالگی به تحصیل علوم دینی روی آورد و پس از فراگیری علوم مقدماتی، در پانزده سالگی به حوزه علمیه قم مهاجرت کرد. آیت الله موحد ابطحی در قم در درس‌های خارج آیات عظام: سید حسین بروجردی، سید محمد حجت کوه کمرهای، سید محمد محقق داماد، سید احمد خوانساری، سید محمدرضا گلپایگانی و علامه طباطبایی شرکت جست و در علوم عقلی و نقلی به مدارج بالایی دست یافت. آن فقیه بزرگوار سپس در سال 1333 ش به نجف اشرف کوچید و در محضر حضرات آیات: سید محسن حکیم، سید محمود شاهرودی، سید ابوالقاسم خویی و سید عبدالهادی شیرازی به شاگردی پرداخت تا این که به درجه والای اجتهاد دست یافت. وی در سال 1353 ش پس از بیست سال تحصیل و تدریس در نجف، به قم بازگشت و بساط تحقیق، تألیف و تدریس را در حوزه علمیه قم گسترانید. آیت الله ابطحی از وقت خویش، به بهترین نحو استفاده می‌کرد و در هر فرصت به خواندن و نوشتن می‌پرداخت. از او بیش از یکصد و ده عنوان کتاب در علوم تفسیر و فقه، اصول و رجال، حدیث، تاریخ، کلام و فلسفه و سایر مسائل اسلامی بر جای مانده است که تهذیب المقال فی شرح الرجال در 5 جلد، اصول الفقه در 4 جلد، اخبار الرّواة در 10 جلد، المعراج در 2 جلد و حیاة الرّسول از آن جمله‌اند. سرانجام شمع وجود آن فقیه بزرگ و پرکار پس از 72 سال زندگی، در قم به خاموشی گرایید و در بیست و نهم شهریور 1381 ش برابر با شب سیزدهم رجب 1433 ق بدرود حیات گفت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

*درگذشت بنیان گذار کتاب‌شناسی ایران (1359 ش)

خان‌بابا مشار از پایه گذاران کتاب‌شناسی کتاب‌های چاپی فارسی به شمار می‌رود. وی پس از اتمام تحصیلات مقدماتی و متوسطه خود به خدمت وزارت دارایی درآمد. 21 سال در وزارت دارایی کار کرد و سرانجام به میل خود بازنشسته شد و به کشاورزی و تحقیق پرداخت. برجسته ترین اثر او کتابی است که به فهرست مؤلفان کتاب های چاپی عربی و فارسی اختصاص دارد.

از میان خدمات مشار به نظر می‌رسد که فهرست کتاب های چاپی فارسی بیش‌تر مورد مراجعه و محمل شهرت مشار است، اما تألیف اصلی او، مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی است که یک زندگینامه - کتاب‌شناسی به سبک معجم المطبوعات العربیه و المعربه (1339 ق / 1299 ش)، تألیف یوسف الیان سرکیس است.

مشار برای گردآوری مواد اثر خود 15 سال در ایران و عراق سفر کرد و از موجودی کتابخانه‌ها و کتاب‌فروشی‌های بسیاری در شهرهایی همچون تهران، قم، اصفهان، مشهد، تبریز، نجف، و کربلا صورت‌برداری کرد. اثر دیگر مشار، یعنی فهرست کتاب‌های چاپی فارسی، حاصل ابراز علاقه انجمن ایرانی فلسفه و علوم انسانی به سرپرستی سیدحسن تقی‌زاده نسبت به تهیه کتاب‌شناسی جامع انتشارات فارسی در رشته‌های مورد علاقه انجمن بود. انجمن مذکور پس از اطلاع از کار مشار، به وی پیشنهاد کرد از دست‌نویس‌هایی که برای مؤلفین کتب چاپی و عربی گردآوری کرده بود، یک فهرست الفبایی از نام کتاب‌های چاپی فارسی تهیه کند. مشار این پیشنهاد را پذیرفت و حاصل کار خود را به رایگان در اختیار انجمن ایرانی فلسفه و علوم انسانی گذارد. ویرایش نخست فهرست کتاب‌های چاپی فارسی (1337-1342 ش)، حاوی مشخصات حدود 14000 (از بین 20000) عنوان کتاب فارسی انتشار یافته تا آن زمان است و نخستین فهرست نسبتاً جامع کتاب‌های چاپی فارسی محسوب می‌شود. ویرایش دیگر آن را مشار به هزینه خود در 1350 ش منتشر کرد و انتشارات کشور تا 1345 ش را به آن افزود. ویرایش بعدی که در دو جلد و یک ذیل در 1352 ش منتشر شد، حاصل درآمیختن فهرست‌های دیگری چون کتاب‌شناسی ده ساله کتاب‌های ایران با فهرست مشار بود.

مشار پس از آن که ناشری نیافت، اثر گران قدر خود، مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی را به هزینه شخصی در 6 جلد منتشر کرد. در این زندگینامه - کتاب شناسی ذیل نام افراد - که در موارد بسیاری اثر با زندگینامه مختصر آنها نیز همراه است - آثار چاپ شده آنها نیز ذکر شده است. در این اثر، به پیروی از سبک معجم المطبوعات العربیه، افراد به ترتیب نام کوچک و سپس نام پدرشان معرفی شده اند و نام خانوادگی در آن نقشی ندارد. البته این سنت رایج عربی برای فارسی زبانان معاصر نامأنوس است و اشکالی است که لازم است با تهیه نمایه الفبایی از شکل اشهر نام کسان برطرف شود.

خان بابا مشار در سال 1359 هجری شمسی درگذشت. اهمیت کار وی برای کتاب شناسی ایران از آن رو است که وی پایه کتاب شناسی کتاب های چاپی فارسی را نهاد، کاری که پیش از او کسی به آن اقدام نکرده بود. کتاب او، جامع ترین کتاب شناسی کتاب های چاپی فارسی تا زمان انتشار آنهاست.

* ترور "برهان الدین ربانی" رئیس شورای عالی صلح افغانستان (1390 ش)

برهان الدین ربانی (29 شهریور/سنبله 1319 در فیض آباد - 29 شهریور 1390 در کابل) رهبر حزب جمعیت اسلامی افغانستان، رئیس جمهور سابق این کشور از ولایت بدخشان بود. وی در یک حمله انتحاری در خانه اش در محله وزیر اکبرخان کابل کشته شد. ربانی در زمان مرگ رئیس شورای عالی صلح در افغانستان و مذاکره کننده ارشد دولت با گروه طالبان بود.

وی از سال 1389 ه. ش. تا پایان زندگی اش، ریاست شورای عالی صلح افغانستان که با حکم حامد کرزی تشکیل شده بود را بر عهده داشت. این شورا وظیفه مذاکره با گروه طالبان با هدف دستیابی به صلح پایدار و یافتن راهی مسالمت آمیز برای پایان دادن به درگیری ها در افغانستان را بر عهده داشت. برهان الدین ربانی در بیست و نهم شهریور 1390 در اثر یک انفجار انتحاری در منزل خود کشته شد. در زمان انفجار بمب، تعدادی از اعضای شورای عالی صلح افغانستان در منزل وی با دو نفر از اعضای طالبان در حال گفت و گو بودند که یکی از نمایندگان طالبان، مواد منفجره ای که در دستارش (عمامه ای که بر روی سر می بندند) پنهان کرده بود را منفجر می کند.

* رویدادهای مهم این روز در تقویم میلادی (20 سپتامبر 2014)

* آغاز سفر تاریخی "فرناندو ماژلان" دریانورد و مکتشف بزرگ پرتغالی (1519 م)

پس از کشفیات کریستف کلمب در اواخر قرن پانزدهم میلادی، جستجو و تلاش برای یافتن راه تجارتي تازه ای به شرق، ادامه یافت. در این میان فرناندو ماژلان، از جنگجویان بازنشسته پرتغال، داوطلب یافتن راه دریایی تجارتي جدیدی برای دولت اسپانیا شد. وی در 20 سپتامبر 1519 م با پنج کشتی پوسیده راه خود را در پیش گرفت و در پایان آن سال، به نزدیکی امریکای مرکزی رسید. ماژلان در اواخر سال 1520 م، از تنگه ای در جنوبی ترین نقطه قاره امریکای جنوبی گذشت که از آن روز به بعد، به نام او، تنگه ماژلان نامیده شد. او از آن پس وارد اقیانوس کبیر شد و پس از یک سفر طولانی و خطر آفرین از داخل این اقیانوس، در حالی که آذوقه اش رو به اتمام بود، به جزایر فیلیپین در جنوب شرق آسیا رسید. ماژلان در نهایت در 23 نوامبر 1521 م در جریان یک درگیری داخلی در فیلیپین کشته شد. با این حال تنها کشتی بازمانده از این سفر، با نام کشتی ویتوریا در سپتامبر 1522 م سالم به پرتغال بازگشت و آن نخستین کشتی بود که دور عالم را پیموده بود.

* درگذشت "نیکولا ماکیاولی" سیاست مدار، نویسنده، هنرمند و مورخ ایتالیایی (1530 م)

نیکولا ماکیاولی، مورخ نظریه پرداز و سیاست مدار ایتالیایی در سوم دسامبر سال 1469 م در فلورانس ایتالیا به دنیا آمد. از دوران نوجوانی او اطلاع خاصی در دسترس نیست، اما وی در جوانی وارد فعالیت های سیاسی شد و در سال 1506 م به دبیری شورای جمهوری ایتالیا دست یافت.

ماکیاولی از سال 1512م که مخالفانش قدرت را در دست گرفتند به گوشه گیری و نگارش کتاب‌های متعدد روی آورد. مهم‌ترین اثر ماکیاولی، کتاب شاهزاده، پرنس یا شه‌ریار است که وی آن را برای راهنمایی فرمان‌روایان زمان خویش نوشت. این کتاب نام ماکیاولی را مظهر بی‌مramی و پای‌بند نبودن به اصول سیاسی معرفی کرده است. کتاب شاهزاده نه اخلاقی است و نه ضد اخلاق، بلکه نخستین تجزیه و تحلیل علمی و بی‌طرفانه از روش‌هایی است که موجب کسب نیروی سیاسی و حفظ آن می‌شود. هرچند جنبه بی‌طرفی کامل کتاب به آن رنگ بدبینی می‌دهد، اما تاثیر این کتاب حتی تا روزگار اخیر بی‌اندازه زیاد می‌باشد. ماکیاولی در این کتاب، سیاست را نه آن چنان که باید باشد، بلکه آن چنان که هست مورد بررسی قرار می‌دهد. ماکیاولی معتقد بود که در امور سیاسی، باید تنها رسیدن به هدف را در نظر گرفت و رعایت اصول اخلاقی در این مورد ضرورتی ندارد. او که سیاست را از اخلاق جدا می‌سازد، انجام هر عملی را از سوی حاکم برای حفظ حکومت مجاز می‌شمرد. روش ماکیاولی در سیاست به اصول ماکیاولیسم مشهور است. ماکیاولیسم پیش از آن که یک مکتب سیاسی باشد، نظریه‌ای در شیوه حکومت و دستورالعملی برای دولت‌مردان است که البته مخالفان بسیاری هم دارد. در زمینه حکومت فردی، آدولف هیتلر و بتینو موسولینی دیکتاتورهای آلمان و ایتالیا و رهبران دیگر حکومت‌های فاشیستی، کم و بیش پیرو عقاید ماکیاولی هستند که شیوه حکومت را از او می‌آموزند. به عبارت دیگر در اصطلاحات سیاسی واژه‌ای بدنام‌تر از ماکیاولیسم نیست. این اصطلاح در زبان سیاسی به معنای فریب کاری، نیرنگ بازی و عدم پای‌بندی به اصول اخلاقی است.

از دیدگاه ماکیاول نیرنگ و فریب در قدرت، اصلی ضروری به شمار می‌آید. به سخن دیگر ماکیاولی نخستین جستجوگر ماهیت قدرت و پیشرو اندیشه علمی در این زمینه است. یعنی در حالی که به سردمداران قدرت نگریسته می‌شود، وی چشم به پشت صحنه دوخته و انگیزه‌های نهانی وقوع حوادث را جستجو می‌کند. ماکیاولی در عین حال معتقد بود که قدرت متمرکز ملی، می‌تواند ملت را از دست‌اندازی قدرت‌های همسایه درامان دارد. هنر جنگ و تاریخ فلورانس از دیگر آثار اوست. ماکیاولی سرانجام در بیستم سپتامبر 1530م در 61 سالگی درگذشت.